

ПРОФІЛІ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я, 2023

Чернівецька область

Центр громадського здоров'я

Ресурси охорони здоров'я. Діяльність закладів охорони здоров'я

Кількість постійного населення Чернівецької області станом на 1 січня 2022 року (наявні офіційні дані) становила 887 392 особи, що складало 2,16 % від загального населення України. Із наведених даних про забезпеченість області медичними ресурсами очевидно що, регіон добре забезпечений ресурсами охорони здоров'я. Всі показники медичних ресурсів перевищують частку населення області в структурі населення України.

Також й усі показники діяльності медичних закладів перевищують відсоток частки населення області. Перевищення частки всіх основних показників діяльності закладів охорони здоров'я над часткою населення можна пояснити тим, що область є віддаленою від лінії бойових зіткнень армій РФ та ЗСУ.

Показник	Україна	Чернівецька обл.	%
Кількість населення	40 997 698	887 392	2,16
Число лікарняних закладів	1 096	26	2,37
Загальне число ліжок	228 351	5 731	2,51
Число закладів, які надають амб.-поліклінічну допомогу	2 307	95	4,12
Число амб.-поліклінічних закладів, які мають денні стаціонари	1 202	51	4,24
Число ліжок в денних стаціонарах	32 904	1 441	4,38
Проліковано хворих в денних стаціонарах	1 203 745	78 206	6,50
Кількість викликів швидкої медичної допомоги	4 660 255	108 501	2,33
Загальна чисельність лікарів (без зубних)	133 237	4 452	3,34
Загальна чисельність середнього мед. персоналу	229 368	6 161	2,69

Питома вага показників регіону в Україні за 2023 р., %

Підсумки пандемії COVID-19 в Україні та регіоні 2020-2023 роках

З березня 2020 по червень 2023 року як в цілому в Україні, так і в Чернівецькій області тривала пандемія COVID-19. За цей період в регіоні було зареєстровано 171 212 підтверджених випадків цієї інфекції або 3,08 %

від всіх випадків в Україні, що майже на третину перевищує частку населення області в структурі населення країни. Це може вказувати як на дещо більшу природну інтенсивність циркуляції збудника в області, ніж в середньому по Україні, так і на більш якісні заходи з виявлення випадків COVID-19. Кількість померлих (%) в області також майже на третину більше % населення області в структурі населення країни. Летальність в області (2,02 %) дорівнює летальності в цілому по Україні.

Примітним є те, що летальність медпрацівників в області (0,92 %) дещо більша, ніж відповідний загальноукраїнський показник (0,81 %).

Показник	Україна	Чернівецька обл.	Питома вага, %
Кількість підтверджених випадків COVID-19, всього	5 562 748	171 212	3,08
Померло від COVID-19, всього	112 481	3 454	3,07
Летальність сукупного населення від COVID-19, %	2,02	2,02	-
Кількість випадків COVID-19 серед медпрацівників	154 637	5 630	3,64
Кількість померлих від COVID-19 серед медпрацівників	1 256	52	4,14
Летальність медпрацівників від COVID-19, %	0,81	0,92	-
Питома вага (%) щеплених від COVID-19 серед тих, хто захворів з початку вакцинації	17,1	15,8	-

Найбільш поширені інфекційні захворювання регіону

Групою інфекційних захворювань з найбільшими показниками реєстрації як в Україні, так і в Чернівецькій області є ГРВІ, які помітно перевищують показник України (на 54,9 %). Серед інших респіраторних інфекцій в 2023 році в області високі показники мали вітряна віспа та скарлатина (відповідно в 2,86 та в 1,62 рази вище, ніж в цілому в Україні). Грип мав показники в 2,5 рази нижче, ніж загалом в Україні. Стан захворюваності на кишкові інфекції в Чернівецькій області дещо гірший, ніж в цілому в Україні: лише по ГКІ встановлено етіології є перевищення в 1,42 рази, а по ГКІ не встановлено етіології та іншим кишковим інфекціям показники були менше загальноукраїнських.

Зоонозна хвороба Лайма в 1,36 рази більше показника України, а лептоспіроз – майже не відрізняється. Аскаридоз в регіоні має показник захворюваності в 1,8 рази більший, ніж в цілому в Україні.

Інфекції	Україна, на 100 тис. нас.	Чернівецька обл., на 100 тис. нас.
ГРВІ	12 749,45	19 748,32
Грип	32,41	12,85
Вітряна віспа	96,64	277,22
Скарлатина	25,48	41,24
ГКІ встановленої етіології	52,93	75,16
ГКІ невстановленої етіології	70,01	62,54
Інші (зоонозні) сальмонельози	10,76	6,99
Ротавірусний ентерит	7,32	6,42
Хвороба Лайма	11,98	16,79
Лептоспіроз	1,06	0,90
Аскаридоз	40,56	73,70

Захворюваність в регіоні та в Україні за 2023 р.

Спалахи інфекційних захворювань в Україні та регіоні в 2023 р.

Кількість спалахів (1) інфекційних захворювань в 2023 році в Чернівецькій області становить 1,56 % від їх загальної кількості в Україні, що є менше частки населення області від загальної кількості населення України (2,16 %), а питома вага кількості випадків в межах зафіксованих спалахів становить 1,44 %, що також є меншим частки області від загального населення України. Середня кількість випадків на 1 спалах (9,00) в регіоні дещо менше від показника України (9,8). Таким чином, інтенсивність спалахів інфекційних хвороб в Чернівецькій області суттєво відрізнялась від загальної в Україні в кращий бік.

Звертає на себе увагу та обставина, що відсоток лабораторно підтверджених випадків інфекційних хвороб в межах спалахів в регіоні становив 100,00 %, тобто суттєво більше, ніж загальноукраїнський показник (78,3%).

Показник	Україна	Чернівецька обл.	Питома вага, %
Кількість спалахів, всього	64	1	1,56
Кількість випадків в межах зафіксованих спалахів	627	9	1,44
Середня кількість випадків на 1 спалах	9,80	9,00	–
Захворюваність на 100 000 населення в межах спалахів	1,53	1	–
Лабораторно підтвержені випадки інфекційних хвороб у межах спалахів, %	78,30	100	–
Питома вага спалахів кишкових інфекцій, %	89,10	50,00	–

Соціально значущі інфекційні хвороби

Туберкульоз (ТБ)

В 2023 році в Чернівецькій області захворюваність на туберкульоз (нові випадки + рецидиви, ТБ + ВІЛ, дитяча захворюваність до 14 років) та смертність від нього були помітно нижчими, ніж в цілому в Україні. Загалом нижчі показники інцидентності та смертності від туберкульозу в Чернівецькій області в порівнянні із показниками загальними для України не корелюють з тим фактом, що показники ефективності лікування ТБ практично не відрізняються (або мало відрізняються) від аналогічних загальних національних показників і були в межах від 50,0 % до 76,0 % в області проти 63,2–77,5 % в Україні.

Показник	Україна	Чернівецька обл.
Захворюваність на ТБ (нові випадки + рецидиви), на 100 тис. нас.	48,4	37,4
Захворюваність на ТБ у поєднанні з ВІЛ (нові випадки+рецидиви), на 100 тис. населення	8,2	1,5
Захворюваність на ТБ серед дітей віком 0-14 років (нові випадки + рецидиви), на 100 тис. нас.	10,4	0,7
Смертність від ТБ сукупного населення, на 100 тис. нас.	6,9	6,0
Ефективність лікування (нові випадки + рецидиви ТБ), %	77,5	76,0
Ефективність лікування (нові випадки + рецидиви ТБ/ВІЛ), %	64,5	50,0
Ефективність лікування (МЛС-ТБ), %	63,2	64,4

Показники ТБ у Чернівецькій області та Україні за 2023 р.

ВІЛ/СНІД

В 2023 році в Чернівецькій області на обліку знаходилось 1155 осіб з ВІЛ-інфекцією, з яких 105 було вперше виявлено у цьому ж році, що становить відповідно 0,73 % та 0,81 % від показників по Україні.

Кількість нововиявлених хворих на СНІД становить 34 особи, тобто 1,01 % від показника по Україні.

Слід зазначити, що у 2023 році число нових смертей від СНІДу в області становило 19 випадків. Це 1,11% від всіх випадків смертей безпосередньо від СНІДу по всій Україні.

Показник	Україна	Чернівецька обл.	%
Кількість населення	40 997 698	887 392	2,16
Число нових випадків ВІЛ-інфекції	12 914	105	0,81
Число нових випадків СНІДу	3 351	34	1,01
Число нових смертей від СНІДу	1 717	19	1,11
Кількість ЛЖВ на обліку	157 435	1 155	0,73

Питома вага показників у Чернівецькій області та Україні за 2023 р., %

Вірусні гепатити

В 2023 році в Чернівецькій області було зареєстровано 380 випадків вірусних гепатитів, що становить 3,82 % від показника по Україні. В структурі захворюваності переважну більшість становить хронічний вірусний гепатит – 83,2 %.

Гострі гепатити А, В, С та інші гепатити складають 1,3 %, 7,9 %, 7,4 % та 0,3 % відповідно.

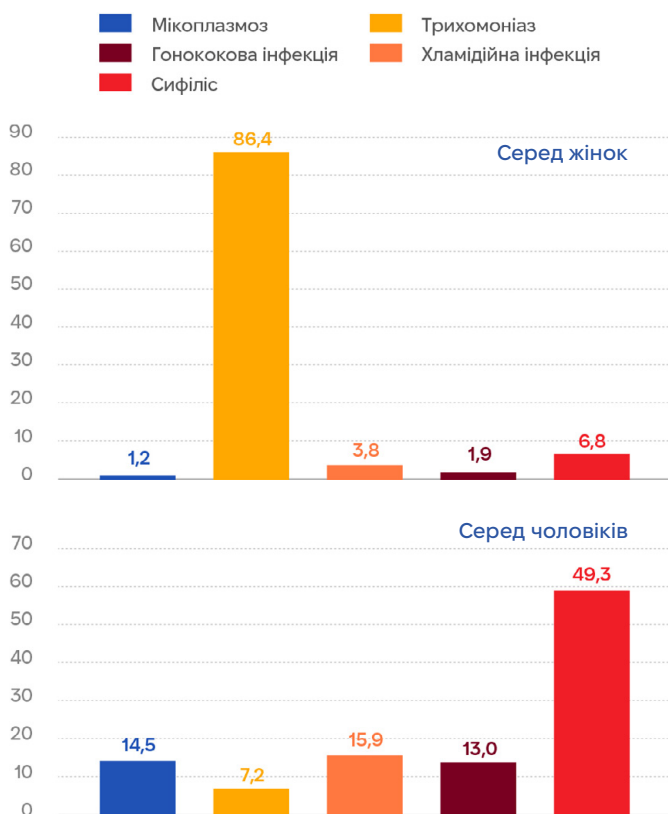

Структура захворюваності на вірусні гепатити у 2023 р., %

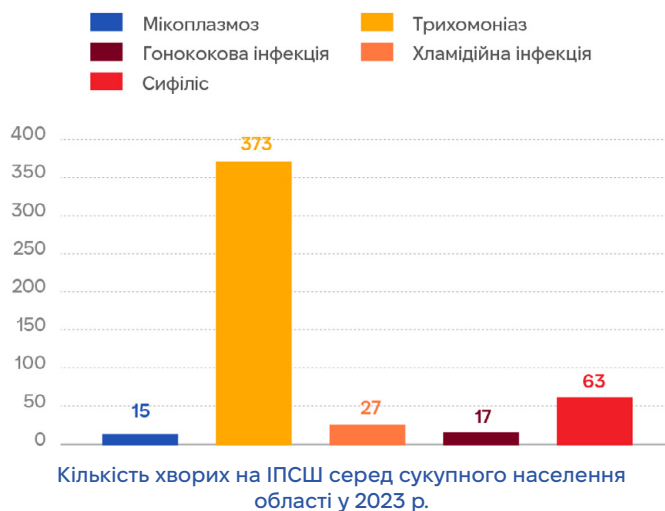
Інфекції, що передаються статевим шляхом (ІПСШ)

В 2023 році в Чернівецькій області було зафіксовано 495 випадків захворювання на п'ять ІПСШ-нозологій серед сукупного населення, з яких більше 98 % припадає на дорослих (18 років+). Найбільше (373 осіб) захворіли на трихомоніаз, що становить 75,4 % від усіх випадків ІПСШ.

Найбільше випадків ІПСШ було зареєстровано серед жінок – 426 випадків проти 69 серед чоловіків. У чоловіків найчастіше реєструвались випадки сифілісу (49,3 %), а у жінок найчастіше реєструвались випадки трихомоніазу (86,4 %).

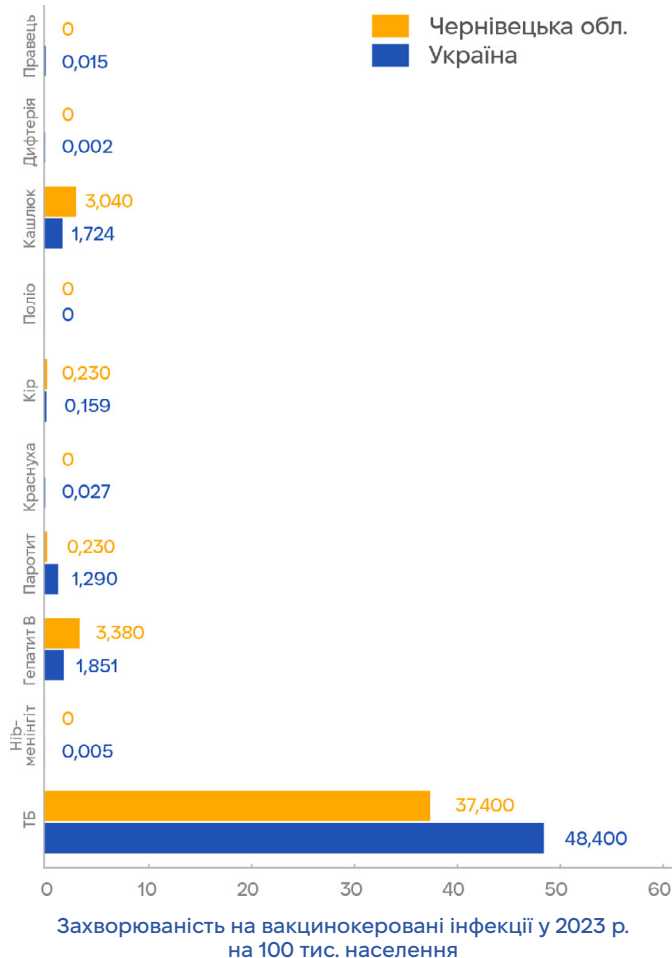
Структура захворюваності на ІПСШ у 2023 р., %

Кількість хворих на ІПСШ серед сукупного населення області у 2023 р.

Захворюваність на вакциновані інфекції в 2023 році

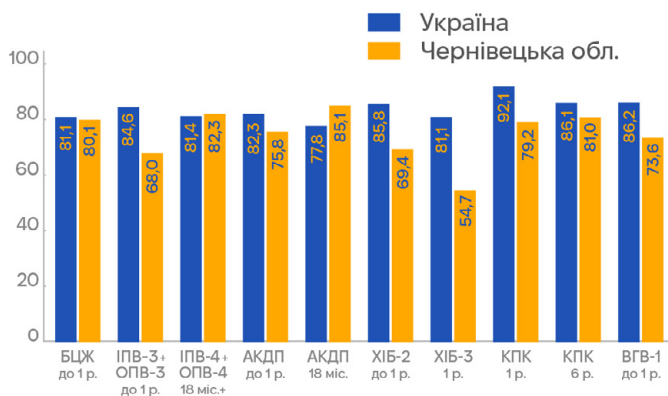
В 2023 році в Чернівецькій області епідемічна ситуація з вакцинованих інфекцій найбільш несприятливою була по туберкульозу, але показник захворюваності в області був дещо меншим (на 29,14 %), ніж загальний показник по Україні. Щодо інших вакцинованих інфекцій, то ситуація в області є відносно сприятливою: захворюваність на Нів-менінгіт, краснуху, поліомієліт, дифтерію та правець була нульовою, але захворюваність на гепатит В, кір та кашлюк була більшою, ніж в Україні в цілому відповідно в 1,83 рази, 1,45 разів та 1,77 разів. Захворюваність на паротит в області була в 5,61 рази меншою, ніж в цілому в Україні.

Захворюваність на вакциновані інфекції у 2023 р. на 100 тис. населення

Вакцинація

Порівняно із загальними показниками в Україні в Чернівецькій області незадовільні показники охоплення щепленнями – лише за двома щепленнями, що передбачені календарем щеплень, (ІПВ-4 + ОПВ-4 (18 міс.) та АКДП (18 міс.)), рівень охоплення більше, ніж в Україні в цілому, але по жодній з десяти позицій рівень охоплення не досягає в області 90 % і більше. Охоплення щепленнями в області по будь-якій вакцині знаходиться на рівні не більше 54,7–85,1 %.

Охоплення щепленнями у 2023 р., %

Злоякісні новоутворення

В 2023 році в Чернівецькій області на обліку перебувало 25 910 хворих на злоякісні новоутворення, що становить 2,16 % від кількості по Україні. В 2023 році було виявлено 1881 випадки захворювань на злоякісні новоутворення, що становить 7,26 % від кількості хворих, що перебували на обліку в Чернівецькій області. Серед виявлених нових випадків захворювань кількість жінок становила 51,67 %, а чоловіків – 48,33 %, але серед померлих більше було чоловіків (62,83 %).

Натомість в області смертність від злоякісних новоутворень серед чоловіків (56,14 на 100 тис. населення) відчутно переважала смертність серед жінок (29,65 на

100 тис. населення), що, ймовірно, може вказувати на більш пізні звернення чоловіків за медичною допомогою. Обтяжуючим фактором для лікування є виявлення злоякісних новоутворень на пізніх стадіях, так в області на 3-й і 4-й стадіях у 2023 році було виявлено 27,7 % нових випадків.

Кількість хворих на злоякісні новоутворення та померлі у 2023 р.

Розлади психіки внаслідок вживання психоактивних речовин

В 2023 році в Чернівецькій області під наглядом перебувало 19 173 особи з розладами психіки та поведінки від уживання психоактивних речовин, з яких 4 191 осіб були охоплені відповідним лікуванням (21,86 %). В області в етіологічній структурі хворих під наглядом переважали особи, які вживали алкоголь (85,76 %), опіоїди (32,62 %), інші психоактивні речовини (8,72 %) та канабіоїди (2,91 %).

В 2023 році в Чернівецькій області вперше взято під нагляд 1 945 осіб з розладами психіки та поведінки від уживання психоактивних речовин. В етіологічній структурі виявлених хворих переважали особи, які вживали алкоголь (82,57 %), інші психоактивні речовини (12,24 %), канабіоїди (2,42 %) та опіоїди (2,78 %).

Через уживання:		Взято під нагляд з уперше встановленим діагнозом	% серед вперше виявлених в етіологічній структурі	Перебуває під наглядом на кінець звітнього року	% в етіологічній структурі серед осіб, що перебувають під наглядом	Охоплені лікуванням, усього	% охоплених лікуванням серед осіб під наглядом
алкоголю всього	Україна	38 312	76,08	441862	82,66	170 073	38,49
	Область	1 606	82,57	16 442	85,76	3 728	22,67
опіоїдів всього	Україна	4 791	9,51	46 306	8,66	22 854	49,35
	Область	54	2,78	503	2,62	247	49,11
канабіоїдів всього	Україна	1 409	2,80	14 333	2,68	4 217	29,42
	Область	47	2,42	557	2,91	24	4,31
інших психоактивних речовин – всього	Україна	5 845	11,61	32 022	5,99	12 031	37,57
	Область	238	12,24	1 671	8,72	192	11,49
разом	Україна	50 357	100	534 523	100	209 175	39,13
	Область	1 945	100	19 173	100	4 191	21,86

Етіологічна структура розладів психіки та поведінки від вживання психоактивних речовин, 2023 р.

Репродуктивне здоров'я жінок

В 2023 році в Чернівецькій області було зафіксовано 5 847 пологів та народилося живими в лікарняних закладах 5 884 дітей, що становить відповідно 3,28 % та 3,28 % від кількості пологів і народжених в Україні. Материнська смертність в області становила 9,09 % від загальноукраїнської (в інтенсивних показниках 50,99 на 100 000 новонароджених проти 18,37 на 100 000 новонароджених загалом в Україні).

Малюкова смертність дітей у віці до 1 року в області склала 41 випадок (3,94 %) від 1345 випадків по усій Україні або 6,97 дітей на 1000 народжених живими проти 7,49 на 1000 народжених живими загалом по Україні. Онкологічна захворюваність на найбільш поширені хвороби жіночої репродуктивної сфери в області реєструвалась наступним чином: рак жіночої молочної залози – 187 випадків, рак жіночих статевих органів всіх локалізацій – 225 випадків, в тому числі рак шийки матки – 52 випадки (або відповідно 1,49 %, 1,83 % та 1,75 % від кількості хворих в Україні).

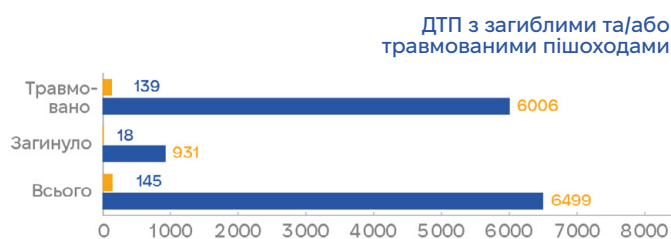
Показник	Україна	Чернівецька обл.	%
Пологів всього	178 468	5 847	3,28
Материнська смертність	33	3	9,09
Абортів всього	42 683	838	1,96
Народилось дітей живими в лікарняних закладах	179 611	5 884	3,28
Померло дітей у віці до 1 року	1 345	41	3,05
Захворіло на рак жіночої молочної залози	12 568	187	1,49
Захворіло на рак жіночих статевих органів (всі локалізації)	12 311	225	1,83
В тому числі захворіло на рак шийки матки	2 964	52	1,75

ДТП та їх наслідки

В 2023 році в Чернівецькій області було зафіксовано 510 ДТП з загиблими та/або травмованими особами (2,2 % від всієї кількості по Україні), в яких травмовано 631 особа і загинуло 55 осіб, що становить 2,1 % і 1,8 % відповідно від кількості по Україні.

Всього 145 ДТП зафіксовано із загиблими та/або травмованими пішоходами (2,2 % від всієї кількості по Україні), в яких загинуло 18 та травмовано 139 пішоходів.

Всього 12 ДТП було скоєно з вини пішоходів (1,7 % від всієї кількості по Україні). В цих ДТП загинуло 4 та ще 8 осіб травмовано.

Резюме/рекомендації

Чернівецька область добре забезпечена ресурсами охорони здоров'я. Всі показники медичних ресурсів (2,37 - 4,38 %) перевищують частку населення області в структурі населення України. Також й усі показники діяльності медичних закладів перевищують відсоток частки населення області (2,16 %), але тягар на систему громадського здоров'я має відчутну тенденцію до зростання у зв'язку з повномасштабною війною з РФ.

За підсумками пандемії COVID-19 вклад області в загальний показник зареєстрованих випадків (3,08 %) та смертей від COVID-19 (3,07 %) перевищує частку кількості населення та відповідає забезпеченості регіону медичною інфраструктурою та медичними кадрами. Летальність в області (2,02 %) дорівнює летальності в цілому по Україні (2,02 %). Загалом епідемічна ситуація в області по COVID-19 може вказувати на необхідний рівень готовності медичної інфраструктури до пандемічних загроз, але є необхідність у розвитку та подальшому вдосконаленні протипандемічного потенціалу системи громадського здоров'я області.

Профіль захворюваності регіону на найпоширеніші інфекції відносно сприятливий. В Чернівецькій області ГРВІ помітно перевищують показник України (на 54,9 %). Серед інших респіраторних інфекцій в 2023 році в області високі показники мали вітряна віспа та скарлатина (відповідно в 2,86 та в 1,62 рази вище, ніж в цілому в Україні). Грип мав показники в 2,5 рази нижче, ніж загалом в Україні. Стан захворюваності на кишкові інфекції в Чернівецькій області дещо гірший, ніж в цілому в Україні: лише по ГКІ встановленої етіології є перевищення в 1,42 рази, а по ГКІ невстановленої етіології та іншим кишковим інфекціям показники були менше загальноукраїнських. Зоонозна хвороба Лайма в 1,36 рази більше показника України, а лептоспіроз – майже не відрізняється. Інтенсивність спалахів інфекційних хвороб (лише 1,56 % від всіх спалахів в Україні) в Чернівецькій області суттєво відрізнялась від загального в Україні в кращий бік. Отже, при плануванні в регіоні протиепідемічних та профілактичних заходів щодо найпоширеніших інфекційних хвороб потрібно вра-

ховувати строкатість проявів епідемічного процесу та застосовувати диференційований підхід.

В 2023 році в Чернівецькій області захворюваність на туберкульоз (нові випадки + рецидиви, ТБ + ВІЛ, дитяча захворюваність до 14 років) та смертність від нього були помітно нижчими, ніж в цілому в Україні. Показники інших соціально значущих інфекцій (ВІЛ/СНІД, вірусні гепатити та ІПСШ) в області не перевищують загальні показники по країні або менші за них. Враховуючи, що в Україні загалом наявні високі показники захворюваності на ці соціально небезпечні інфекційні хвороби, то це вимагає впровадження нових та посилення вже існуючих профілактичних програм для зменшення захворюваності та тягаря соціально значущих інфекцій для населення області.

Як і в переважній більшості областей у Вінницькій області необхідні заходи для підвищення охоплення щепленнями дітей, оскільки охоплення по переважній більшості щеплень коливається в межах не більше 54,7 – 85,1 %.

Близько 27,7 % злоякісних новоутворень в області виявляється на пізніх стадіях, що також потребує вжиття заходів з покращення виявлення онкозахворювань

системою охорони здоров'я регіону, оскільки раннє виявлення злоякісних новоутворень збільшує шанси на успішне лікування та збільшує виживання хворих.

Враховуючи те, що серед розладів психіки внаслідок вживання психоактивних речовин в області в етіологічній структурі хворих переважали особи, які вживали алкоголь (85,76 %), то першочергово необхідним є лікування та реабілітація осіб з психічними та поведінковими розладами внаслідок вживання саме алкоголю.

Материнська смертність в області була суттєво більшою за загальноукраїнський показник (50,99 на 100 000 новонароджених проти 18,37 на 100 000 новонароджених), але малюкова смертність дітей у віці до 1 року в області була дещо меншою загальноукраїнської (6,97 дітей на 1000 народжених живими проти 7,49), тому цілком доцільним є інтегрування в діяльність первинної ланки охорони здоров'я послуг з планування сім'ї, антенатального догляду, а також медико-соціальних послуг для підлітків та молоді.

Для зменшення кількості ДТП та травмованих і/або загиблих в них та підвищення безпеки на дорогах потрібна роз'яснювальна робота серед населення та/або проведення інших відповідних заходів.

Список скорочень

ГРВІ	гострі респіраторні вірусні інфекції	ДТП	дорожньо-транспортна пригода
ГКІ	гострі кишкові інфекції	КПК	кір, паротит, краснуха (вакцина)
ТБ	туберкульоз	АКДП	Адсорбована коклюшно-дифтерійно-правцева (вакцина)
ІПСШ	інфекції, що передаються статевим шляхом	БЦЖ	Бацила Кальмета-Жерена (вакцина)
НіВ(ХІВ)	Інфекція, що викликається <i>Haemophilus influenzae type b</i>	ІПВ	Інактивована поліомієлітна вакцина
ВГВ	Вірусний гепатит В	ОПВ	Оральна поліомієлітна вакцина

В даній публікації були використані дані:

Центру громадського здоров'я МОЗ України
 Державної служби статистики України
 Національного канцер-реєстру України
 Департаменту патрульної поліції Національної поліції України
 Державної служби України з питань праці

 www.phc.org.ua
 www.ukrstat.gov.ua
 www.ncru.inf.ua
 www.patrolpolice.gov.ua
 www.dsp.gov.ua